

Załącznik nr 2 – Procedura zgłaszania naruszeń KPON-

**Załącznik nr 2. Procedura służąca do włączania zapisów
Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON) do
praktyki wdrażania programów**

Analiza obszarów wsparcia programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa pod kątem powiązań z KPON

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, co do zasady, KPON odnosi się w całości, a w sposób szczególny zastosowanie będą mieć następujące artykuły¹ KPON:

- art. 5 Równość i niedyskryminacja,
- art. 9 Dostępność,
- art. 19 Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo,
- art. 21 Wolność wypowiedzenia się i wyrażania opinii oraz dostęp do informacji,
- art. 27 Praca i zatrudnienie,
- art. 30 Udział w życiu kulturalnym, rekreacji wypoczynku i sporcie.

Należy zwrócić uwagę, że w szczególności w ramach powyższych obszarów wsparcia będą podejmowane działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Równość szans w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa będzie również zagwarantowana na poziomie programowania, wyboru i realizacji operacji, a także kontroli operacji, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu.

Wskazane artykuły KPON zostaną uwzględnione w umowach o dofinansowanie.

Obowiązek przestrzegania prawodawstwa i norm w zakresie dostępności

Wszystkie wnioski o dofinansowanie w programie będą oceniane na etapie oceny na podstawie kryteriów wyboru operacji, pod kątem ich zgodności z prawami i wolnościami określonymi we wskazanych powyżej artykułach KPON. Jeżeli podczas oceny wniosku osoby ją przeprowadzające zidentyfikują zagrożenie dla któregokolwiek z ww. praw i wolności, zobowiązane będą do zgłoszenia swoich zastrzeżeń i uwag, a następnie do skierowania wniosku do uzupełnienia/poprawy.

Ponadto, instytucje zaangażowane we wdrażanie programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa oraz beneficjenci zobowiązani będą do stosowania Załącznika nr 1 do

¹ Zgodnie z postanowieniami Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności na lata 2021–2027 w Polsce odnośnie spełnienia warunku podstawowego dotyczącego KPON wstępna analiza KPON wskazuje, że zakres wsparcia Programów może dotyczyć w szczególności kwestii praw ujętych w art. 5–9, 12, 16, 19–21, 24–30 KPON. Jednocześnie, każda IZ zobowiązana jest wskazać konkretne artykuły KPON, po przeprowadzeniu analizy ich adekwatności do zakresu wsparcia danego Programu.

Wytucznych dotyczących realizacji zasad horyzontalnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa, określającego standardy w zakresie zapewnienia dostępności dla wybranych kategorii inwestycji współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury.

Opis procedury zgłaszania podejrzeń o niezgodności operacji lub działań związanych z wdrażaniem programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa z KPON

Opracowano jednolitą ramową procedurę do stosowania na poziomie każdego z programów finansowanych ze środków funduszy unijnych. Procedura, w odniesieniu do programów współfinansowanych z EFRR, EFS+, FS, FST przewiduje właściwe działania realizowane przez Rzecznika Funduszy Europejskich, powołanego w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej oraz odpowiednich rzeczników na poziomie województw. W przypadku programów współfinansowanych z EFMRA, FAMI, FBW i IZGW², realizacja tych działań będzie zapewniona w ramach właściwych struktur zarządzania ww. programami³.

W odniesieniu do realizowanych operacji w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa, obowiązywać będzie następująca procedura zgłaszania podejrzeń o niezgodności operacji z KPON:

- 1) W przypadku operacji realizowanych na podstawie zawartej umowy o dofinansowanie podjętej przez instytucje pośredniczące (IP) lub instytucję zarządzającą (IZ):
 - a) podejrzenia o niezgodności z KPON operacji lub działań beneficjenta związanych z realizacją operacji zgłaszane są do IP/IZ w formie pisemnej⁴ (np. przez uczestnika operacji/ostatecznego odbiorcę). Po otrzymaniu zgłoszenia, IP/IZ analizuje je i podejmuje czynności wyjaśniające, adekwatne do zakresu zgłoszenia, m.in.: gromadzi dokumentację, wzywa beneficjenta do przedstawienia wyjaśnień, zgłasza podejrzenia do odpowiednich służb, np.

² EFMRA – Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, FAMI- Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, FBW - Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, IZGW - Instrument Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

³ Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021-2027 (Dz. U. poz. 1273) IZ wyznaczyła spośród pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rybołówstwa Rzecznika programu.

⁴ Lub innej - jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania oraz do wiadomości IZ⁵;

- b) podejrzenia o niezgodności z KPON operacji realizowanych przez IP lub działań IP związanych z wdrażaniem programu „Fundusze Europejskie dla Rybactwa” są zgłaszane w formie pisemnej⁶ bezpośrednio do IZ (np. przez beneficjenta, uczestnika operacji, ostatecznego odbiorcę). Po otrzymaniu zgłoszenia, IZ analizuje, czy dane zdarzenie może mieć znamiona naruszenia KPON i ustala, czy posiada wszystkie niezbędne informacje do przeanalizowania sprawy. IZ zwraca się z prośbą do IP o przedstawienie stosownych wyjaśnień, w uzasadnionych przypadkach wszczyna kontrolę w IP.

W przypadku potwierdzenia podejrzenia naruszenia ww. artykułów KPON oraz związanego z tym naruszenia przepisów prawa powszechnie obowiązującego, IZ przekazuje zgłoszenie do odpowiednich służb, np. Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania.

- 2) Podejrzenia o niezgodności operacji z KPON realizowanych przez IZ lub działań IZ związanych z wdrażaniem programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa są zgłaszane w formie pisemnej⁷ do Rzecznika programu (np. przez beneficjenta, uczestnika operacji, ostatecznego odbiorcę).

W przypadku otrzymania zgłoszenia podejrzenia o niezgodności operacji lub działań IZ, Rzecznik programu analizuje zgłoszenie, a następnie w celu ustalenia, czy prawo/wolności określone w KPON, pomimo deklaracji we wniosku o dofinansowanie operacji, nie są respektowane, zwraca się z prośbą do IZ o przedstawienie stosownych wyjaśnień. Po przeanalizowaniu zgłoszenia, Rzecznik programu przedstawia IZ wnioski z analizy. W przypadku potwierdzenia naruszenia ww. artykułów KPON oraz związanego z tym naruszenia przepisów prawa powszechnie obowiązującego, Rzecznik programu kieruje zgłoszenie do odpowiednich służb, np. Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania.

⁵ Dotyczy zgłoszeń przekazanych do właściwych organów przez IP.

⁶ Lub innej - jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

⁷ Lub innej - jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

3) W przypadku przekazania przez KE zgłoszenia podejrzenia niezgodności operacji/działań z KPON, które wpłynęło do KE, IZ lub Rzecznik programu⁸ analizuje, czy dane zdarzenie może mieć znamiona naruszenia KPON i ustala, czy posiada wszystkie niezbędne informacje do zbadania sprawy. W celu ustalenia, czy prawo/wolności określone w KPON, pomimo deklaracji we wniosku o dofinansowanie, nie są respektowane, IZ/Rzecznik programu zwraca się z prośbą do IZ/IP o przedstawienie stosownych wyjaśnień.

W przypadku potwierdzenia informacji o naruszeniu przepisów prawa powszechnie obowiązującego, IZ/Rzecznik programu kieruje zgłoszenie do odpowiednich służb, np. Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania.

Zgłoszenia o podejrzeniu niezgodności operacji/działań z KPON będą rozpatrywane w terminie **2 miesięcy od ich wpływu do właściwej do ich rozpatrzenia instytucji**. W uzasadnionych przypadkach, będzie istniała możliwość wydłużenia tego terminu, o czym będzie informowany podmiot/osoba składająca zgłoszenie.

Z uwagi na konieczność zapewnienia interesu faktycznego w zgłaszaniu podejrzeń o niezgodności operacji/działań z KPON (tj. musi istnieć podstawa faktyczna dla danej osoby do złożenia skargi – np. konieczność zrealizowania swojego uprawnienia lub obowiązku), umożliwia się zgłoszenia tylko osobom z niepełnosprawnością lub ich przedstawicielowi ustawowemu (np. w przypadku osób niepełnoletnich lub ubezwłasnowolnionych). Jednocześnie, każdy inny podmiot/osoba – w tym również organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępności lub równego traktowania – będą mogły poinformować beneficjenta/IP/IZ o zauważonych problemach, nieprawidłowościach, czy błędach związanych ze stosowaniem przepisów KPON w związku z realizacją operacji/wdrażaniem programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa. Obowiązkiem tych podmiotów będzie analiza/rozpatrzenie przedstawionej informacji i podjęcie odpowiednich kroków zmierzających do jej uwzględnienia lub odrzucenia – w zależności od stanu faktycznego.

Opis procedury raportowania komitetowi monitorującemu program Fundusze Europejskie dla Rybactwa o przypadkach niezgodności z KPON i o

⁸ Rzecznik programu analizuje zgłoszenia podejrzenia o niezgodność operacji realizowanych przez IZ lub działań IZ z KPON. W pozostałych przypadkach zgłoszenia analizuje IZ.

zgłoszeniach dotyczących niezgodności z KPON operacji współfinansowanych z programu FER

IZ Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa będzie zobowiązana do przygotowania zbiorczej informacji o zgłoszeniach dotyczących niezgodności operacji lub działań z KPON, która raz do roku będzie przedstawiana komitetowi monitorującemu program Fundusze Europejskie dla Rybactwa. Informacja ta będzie uwzględniała zarówno informacje przekazane przez KE, zgłoszone do IP oraz IZ, jak i do Rzecznika programu (z uwzględnieniem informacji pochodzącej od Rzecznika Praw Obywatelskich), który będzie zobowiązany do przekazania informacji o zgłoszeniach wpływających do tej instytucji do dnia 31 marca roku następującego po roku sprawozdawczym. IP będą zobowiązane do przekazywania tych informacji do IZ raz w roku.

Komitet Monitorujący będzie informowany o charakterze oraz liczbie zgłoszeń i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa z przepisami KPON, ich statusie oraz o tym, jakie działania zostały podjęte przez właściwe instytucje w związku z ich wystąpieniem, jakie podjęto działania naprawcze/prewencyjne w celu uniknięcia powtórzenia się takich sytuacji w przyszłości.

W przypadku uzyskania przez komitet monitorujący informacji o powtarzających się naruszeniach istotnych z punktu widzenia realizacji programu i mających związek z podejrzeniami o niezgodność operacji/działania z KPON, członkowie komitetu monitorującego będą mogli:

- a) powołać grupę roboczą, która zajmie się tym zagadnieniem. Efektem pracy grupy będzie materiał obejmujący:
 - i. wyniki przeprowadzonej analizy,
 - ii. rekomendacje służące wykluczeniu powtarzalności zidentyfikowanych naruszeń,
 - iii. sposób oceny podjętych działań naprawczych.

Opracowany materiał będzie następnie kierowany na najbliższe obrady komitetu monitorującego. Finalna wersja dokumentu, zatwierdzona przez

komitet monitorujący, zostanie przekazana przez IZ do instytucji, u której stwierdzono naruszenie;

- b) zawnioskować do IZ o zlecenie ekspertyzy obszarów, w których mogło dojść do powtarzających się naruszeń na poziomie programu. Wniosek o przeprowadzenie ekspertyzy powinien zawierać proponowany zakres ekspertyzy;
- c) zawnioskować do IZ o przeprowadzenie specjalnych szkoleń dla instytucji/beneficjentów/potencjalnych beneficjentów związanych z przestrzeganiem KPON. Wniosek o przeprowadzenie szkolenia powinien zawierać proponowany zakres szkolenia;
- d) przekazać pod obrady komitetu monitorującego rekomendacje wypracowane w drodze konsultacji z reprezentowanymi środowiskami.

Opis działań informacyjnych/świadościowych związanych z przestrzeganiem KPON skierowanych do instytucji/beneficjentów zaangażowanych we wdrażanie programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa

Ponieważ wymóg spełniania warunku dotyczącego KPON odnosi się w swej treści do kwestii powszechnie znanych, wynikających również z prawa krajowego, konieczne będą przede wszystkim działania świadomościowe ukierunkowane na fakt istnienia tego warunku i konieczność jego przestrzegania na każdym etapie realizacji programów. Stąd szczególnie istotne będzie zwracanie uwagi potencjalnym beneficjentom oraz instytucjom w systemie wdrażania programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa w pierwszych latach jego realizacji na konieczność przestrzegania obowiązków wynikających z KPON. W zależności od zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie, IZ zorganizuje szkolenia lub spotkania informacyjne, w którym wezmą udział pracownicy IZ oraz IP dotyczące obowiązków wynikających z przepisów KPON. W zależności od potrzeb, analogiczne spotkania lub szkolenia, będą organizowane przez IP/IZ dla potencjalnych beneficjentów przy okazji ogłaszania naborów.

Dodatkowo, beneficjenci zostaną zobligowani do informowania uczestników operacji/ostatecznych odbiorców o możliwości zgłaszania podejrzenia o niezgodności operacji lub działań beneficjenta z KPON do IP/IZ.

Ponadto, na stronach internetowych IZ/IP zostaną zamieszczone informacje dotyczące potrzeby przestrzegania zapisów KPON na każdym etapie wdrażania programu „Fundusze Europejskie dla Rybactwa”, a zwłaszcza w ramach realizacji operacji. W celu spełnienia obowiązku informacyjnego w zakresie zgłaszania podejrzeń o niezgodności procedury zostaną zamieszczone m.in. na stronie internetowej programu.